

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İktisat'ın 96'ncı ve 99'uncu Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Abdullah KOÇ
HDP Ağrı Milletvekili

11,376 km²'lik bir yüzölçümüne ve 2014 sayımına göre yaklaşık 550 bin kişilik bir nüfusa sahip olan Ağrı ili, eşsiz doğal, tarihi ve kültürel güzellikleri, dört mevsim rağbet gören turizm alanları ve rekreasyon merkezleriyle, sadece bölgenin ve Türkiye'nin değil, dünyanın özel şehirlerinden biridir. Ağrı Dağı, Tendürek, Köseadağ ve diğer yükseltilerle kaliteli kar yağışı sayesinde dağcılık sporları ve kış turizmine elverişli olan Ağrı, kaplıcalarıyla şifa turizminin; Nuh'un Gemisi kalıntısı, cami ve türbeleriyle din ve kültür turizminin; saray ve kaleleriyle de mimari turizmin sayılı duraklarından. Türünün sayılı örneklerinden olan yeryüzü şekillerine de ev sahipliği yapan Ağrı ili, bugünkü gibi yüzbinlerce değil, milyonlarca turist çekecek güzellik ve niteliktedir. Ağrı ve ilçelerindeki belli başlı yer ve mimari yapılara aşağıdaki örnekler verilebilir:

Nuh'un Gemisi Kalıntıları: Her yıl binlerce yabancı turistin ziyaret ettiği bu kalıntı inanç turizminin merkezlerinden biridir. Ağrı Dağı'nın güney tarafına bakan Üzengili ve Telçeker köylerinin arasında yer alır.

Ağrı Dağı, Tendürek ve Köseadağ: Türkiye'nin en yüksek dağı olmasının yanında, jeolojik konumu ve Büyük Tufan'dan sonra Nuh'un gemisine ev sahipliği yaptığına inanılması nedeniyle, Ağrı Dağı aynı zamanda efsanevi/mitolojik bir dağdır. Zirvesi erimeyen karla kaplı Ağrı Dağı'yla birlikte Tendürek ve Köseadağ, kaliteli karları sayesinde kış turizminin, ayrıca dağcılık sporlarının önemli merkezlerindendir.

Meya Mağaraları: Diyardin ilçesinin Günbuldu köyünde bulunan mağaralar kayalara oyulmuş olup, antik çağ ve öncesine ait yerleşimlerin sayılı örneklerindendir.

Meteor Çukuru: Dünyanın en büyük ikinci meteor çukuru Ağrı'da bulunmaktadır.

Diyardin Kaplıcaları: Kaplıca bölgesi Yılanlı, Davut, Tunca ve Köprü kaplıcaları olmak üzere geniş bir alana yayılmıştır. Alandan geçen Murat Nehri, görsel ve rekreatif açıdan kaplıca bölgesine önemli bir doğal değer kazandırmaktadır.

Buz Mağarası: Küçük Ağrı Dağı'nın eteklerindeki bu mağara ilginç bir jeolojik yapıdır.

Balık Gölü: Türkiye'nin en yüksek rakımlı krater gölüdür. Ayrıca önemli bir kuş alanıdır.

Ağrı Keşişin Bahçesi: Doğubayazıt ilçesinde bulunan bahçe, İran-İsfahan Şahı'nın oğlu olan Kerem'in, Aslı'ya âşık olduğu yer olarak rivayet edilir.

İshak Paşa Sarayı: Topkapı Sarayı'ndan sonraki ikinci büyük saray olan bu yapının inşası 1784 yılında tamamlanmıştır. Saray aslen bir külliye. Lale devri dönemi eserlerindendir.

Urartu (Doğubayazıt) Kalesi: Doğubayazıt'ın 5 km doğusunda, kayalıklar üstünde kuruludur. Kalede Urartu dönemiyle antik uygarlıklardan mezarlık ve kalıntılar bulunmaktadır.

Ahmedê Xanî Kent Müzesi: Burası, *Mem û Zîn*'in yazarı, alim ve filozof Ahmedê Xanî ile yörenin 3 bin yıllık tarihinin anlatıldığı bir müzedir.

Bayazıt Eski Camii, Hamur Kümbeti ve Avnik (Koçbaşı) Kalesi: Ağrı'daki çokça Osmanlı mimarisi örneklerindendirler.

Doğal, turistik, coğrafi ve demografik yapısı itibariyle zengin ve renkli olan, 7 ilçe ve ilçe olmaya aday 6 beldeye sahip olan Ağrı ili, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda 2012'de yapılan değişiklikle, bir ilin büyükşehir olması için gereken tek kriter sadece nüfus olarak tayin edilmiş olmasa, büyükşehir olma standartlarını haiz tek ildir. Kaldı ki, Ağrı ilinin nüfusu, yaz aylarını il dışında çalışarak geçiren mevsimlik işçilerin geri dönüşüyle kış aylarında 1 milyonu geçmektedir.

Bölgenin, özellikle de yörenin Cumhuriyet tarihi boyunca sosyal ve ekonomik gelişme itibariyle ihmal edildiği gerçeği ve Ağrı'nın kalkınmada öncelikli iller arasında olduğu hususu gözetildiğinde, Ağrı ilinin büyükşehir statüsüne kavuşturulması bir zorunluluk halini almaktadır. Zira Ağrı, Cumhuriyet dönemi öncesinde önemli bir tarihi ve kültür merkez olmakla, mevcut büyükşehirlerden daha eski ve itibarlı bir yere sahiptir. Bu statü sayesinde Ağrı'nın nihayet hak ettiği sosyo-ekonomik standartlara ulaşmasının kolaylaşacağı hususu kuşku götürmez bir gerçektir.

Yukarıda saydığımız ve buraya sığmayan tüm hususlar dikkate alındığında, Ağrı iline mahsus olacak şekilde, 5216 Sayılı Kanun'un 4. maddesinde belirlenen büyükşehir belediyesi kurulmasına dair kriterlerde değişiklik yapılması gerektiği hususu aşikâr olacaktır.

Bu bağlamda;

1. Ağrı ilinin büyükşehir statüsüne, ilçe olmaya aday beldelerin ilçe statüsüne alınması için gerekli girişimlerde bulunulmasının elzem olduğu hususu malumunuz olmakla, konuyla ilgili bir girişiminiz var mıdır veya yakın zamanda olacak mıdır?
2. Doğal güzellikleri, turizm ve rekreasyon merkezleriyle iç ve dış turizmin nadide bir incisi olan Ağrı ilimizin, sadece nüfus kriteri bazlı dar bir değerlendirme nedeniyle büyükşehir statüsünü kazanamamış olmasının kentin ekonomik ve sosyal gelişmesine ket vurduğunu düşünmüyor musunuz?
3. Büyükşehir statüsü edinilmesinde tek kriter olan nüfus kriterinin, daha adil bir değerlendirme yapılmak suretiyle değiştirilerek, Ağrı'nın büyükşehir olmasının önünün açılması gerektiğini düşünmüyor musunuz?
4. Nihayet, nüfus bakımından dahi her mevsim yaklaşık 550 bin nüfus barındıran, kış mevsiminde nüfusu 1 milyonu aşan Ağrı'nın, nüfus itibariyle de büyükşehir statüsünü hak ettiğini düşünmüyor musunuz?